

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

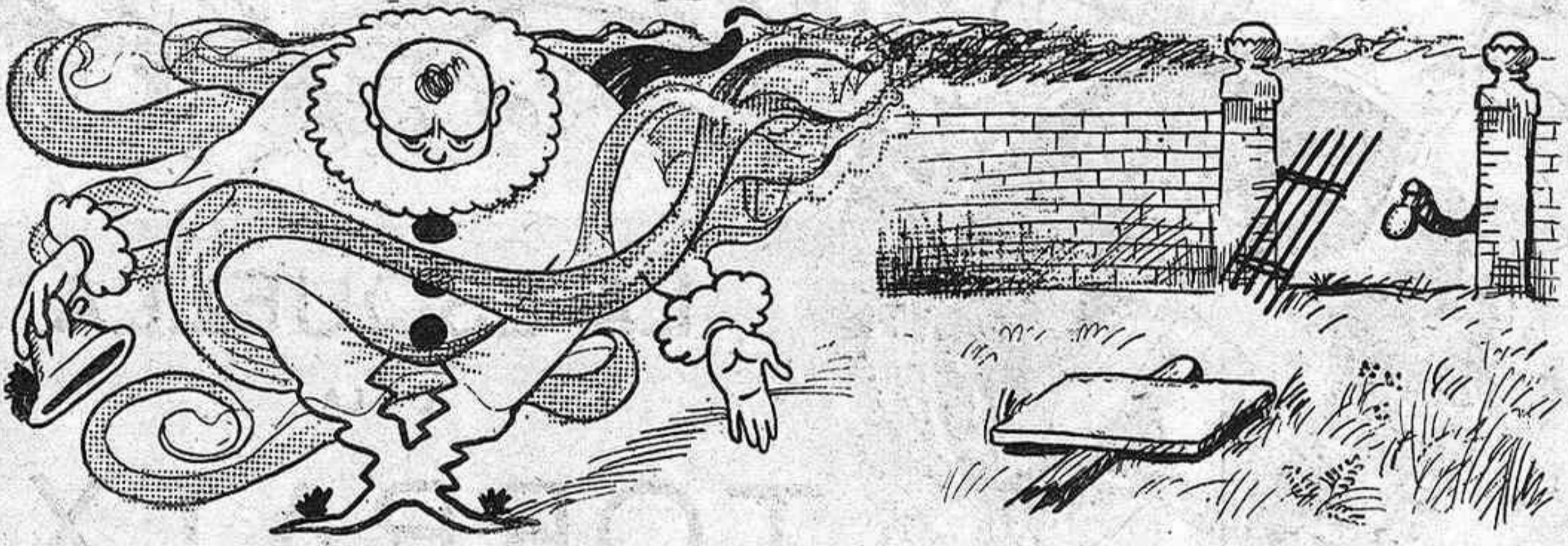
PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

LA VISITA DELS MARINERS FRANCESOS

— Mossiers, ho sento... pero la Pubilla s' ho va gastar tot pels austriachs...
— Ah, oui !... Ils ont porté des grands acorassats et nosaltres torpilleurs molt menuts... Nous le savons bien que le poisson gros se menja toujours le petit.

LAS FAMOSAS DECLARACIONES DE 'N TRESSOLS

—«Aquí da fin el sainete... ¡Perdonad sus muchas faltas!»

CRONICA

RULL, RULL, RULL

(PSICOLOGÍA TEMERARIA)

EL vol de brumerot s'ha extés per tot Barcelona; día y nit roda per totas las conversas el mateix nom, obsessió de la ciutat. La gent, al trobarse, no s'pregunta mútuament per la salut, sinó per en Rull: «¿A vosté qué li sembla? ¿El condemnarán ó no 'l condemnarán?» Justificada preocupació, per lo que aqueix subjecte representa; pero, tan mateix, massa excludiva, porque si ell sol es tot el procés que s' debateix á l' Audiencia, no es tot el terrorisme que tirava bombas á Barcelona quan ell no hi estava segurament ficat, y que n'ha tirat després d' estar ell pres.

Que 'l condemnin ó nó, lo cert es qu' en Rull porta avuy tot el procés del terrorisme, y que si s' prescindeix d' ell no 'n queda res, no se 'n sab res, ni se 'n sospita res. Tenim, donchs, una figura representativa... ¿De qué? ¿D' un partit polítich ó d' una colla disgregada d' un partit refractaria á la disciplina, portada á l' acció violenta y desesperada? Si fos aixís —com succeheix, per exemple, á Russia— á la colla s' hi haurían aplegat els fanátichs, els bojós, els homes de sacrifici, els incorruptibles. La colla que pot representar en Rull es tot al revés. Y si se 'l vol extreure del ambient y dels companys, no es pas el solitari d' acció: callat, tossut, místich de la revolució ó del daltabaix.

El protagonista de l' Audiencia es un xerrayre y un viciós. El petit de la familia sembla engendrat ab engrunas de vitalitat, y porta 'ls estigmas de la miseria fisiológica: coix, descolorit, penjant el llabi, magre de brassos que s' acaban en unas manarras gesticuladoras. Mal ne podía sortir el carácter ni la energia pacient de la seva debilitat orgánica. El van posar á sabater, y de segur que no ha treballat may seguidament; com tots els débils ha buscat sa defensa en l' astucia complicada y novelera. Son germá diu que si hagués estat fort hauría arribat qui sab ahont, ab el talent que té. No hauría arribat á cap altura, porque no 'n té de talent; no més té inventiva desgabellada, que potser sería artística, si se 'l hagués educat. Se va fer anarquista á l' época del terror; quan tronava la dinamita y s' afusellava á Montjuich; y no es que l' enlluhernessin las promesas redemptoras de la humanitat, ni que fruhís l' ensomni d' una germandat universal, d' un món netejat mágicament de las desigualtats, els odis y els

despotismes. Ell no ho podía sentir aixó; del anarquisme li agradava la llibertat destrabada, la negació sistemática del sentit moral que á n' ell li falta, y la consegüent absolució de qualsevol acte que per la societat organizada es pecat ó delictes. Els doctrinaris del anarquisme—un Kropotkin, un Reclus—no l' han necessitada aquesta absolució; pero els degenerats com en Rull s' hi aculleixen y se 'n aprofitan.

Després, la societat ajudá á ferlo més dolent. Las desigualtats y 'ls despotismes evidents excusavan las sevas declaracions; la presó el va ensorrar més en el vici y la maldat. L' educació salvadora que se li hauría hagut de donar, se converteix á la presó en educació corruptora. Ell no 'n tenia de necessitats espirituals, que ningú li havia sugerit; ell volía jugar, beurer, menjar bé, presumir de llest, ja que no podía presumir de bon mosso. Donchs tot aixó se li ofería com á recompensa d' una feyna qu' ell sab fer molt bé, una baixa feyna d' enredayre y d' hipócrita. ¿Fins ahont ha arribat en aqueix ofici de confident? Aquí hi ha el misteri que han presentat al Jurat perquè l' aclareixi.

L' enredayre ha complicat l' endevinalla ab una fertilitat de recursos que may s' ha estroncat. Sol, plantava cara als acusadors, al tribunal y al públich frisós que 'l corejava ab riotas y remors. Jo l' he vist dret, voltant á tots costats els ullets de mico rabiós, torcantse la suhor de la cara ab el mocador apilotat, arreglantse la clenxa que á cada moment li queya damunt del front. El fiscal preguntava ab aquell tó un xich pompós de la magistratura, ó bé l' acusador públich melós y encongít, ó bé l' acusador privat, tirat envant com si anés á saltar y fershi á cops de puny,... y ell repetía la pregunta pera guanyar temps y sense respondrer categóricament replicava ab silogismes escolástichs; donava el tom á la pregunta y sortía interrogant ell. La veu estrident, de trompeta esquerdada, ab ressóns de mentida, ho dominava tot, y la vehemencia histriónica de las paraulas s' accentuava ab un brassejar d' orador de club. Las mans obertas tallavan l' ayre y semblavan estirar ab fils invisibles als oyents nerviosos que seguían els gestos á caparradas, ó—com l' acusador públich—portant el compás ab el dit índex, de lo que el processat anava dihent.

¡Y que n' estava en Rull d' amatent á la defensa! ¡Com construhía en un tres y no res una fortaleza, de cartró si voleu, pero complicada, laberíntica, plena de sortidas per quan se vejes perdut! Moneda falsa, alijo de armas, Casa del Pueblo, confidentes, la Pilar Recasens, el Lampista, tot eran complicacions qu' entenebrían els fets, els pochos fets que se li podían aduhir com á cárrechs. Y els que no podía negar, els explicava per pessas menudas, com el moca-

dor del esmorzar que portava el dia del meeting de las Arenas, l'explicació de la técnica dels explosius al director de *Las Noticias* y l'aparició ab una dotzena de *trinçeraires* (cóm protestava indignat contra la qualificació ultratjant!) de matinada, á la taberna del carrer del Carme. Ell sol, rebutjant despreciativament la complicitat dels companys de *banquillo*, ha remenat y barrejat ab els artificis de la seva vivor d'home débil, las acusacions arrengreradas al sumari. Y ab la mateixa veu de trompeta, sense baixar de tó, ha promés no sé qué pera quan torni á ser al carrer...

Ha parlat en Rull, y després ha quedat la negror del misteri al fons del procés. ¿Ha fet més que xerrar y treure diners pels seus vicis? ¿Hi ha altres Rulls?—TULP

AFORÍSTICA POPULAR

Capur

Pel Abril, cada gota 'n val mil.

QUARESMA

—Digas: desde l'últim día que vas vení á confessar, ¿has pecat gayre?

—No, pare, li juro qu' he fet bondat.

—D' aixó 'n dich donas.

—Bé, y ara li voldría consultar una cosa...

—Aboca, aboca.

—Que 'm caso demá passat.

—¡Bravo! Y el minyó ab quí 't casas ¿es bon feligrés?

—Veuré, aquí está 'l quiento; es sectari

ó més ben dit, protestant.

—¡Uy! Donchs no t' hi casis ara: deixa vení el mes de maig.

—¿Fins al maig? Vaya una solta!

—¿No m' has dit qu' es protes- [tant?]

—Sí, pare; ¿y qué té que veure?

¿Y per qué ho tira tan llarch?

—Perque som Quaresma y temo que 't faría barrejar.

ANTÓN DEL SINGLOT

BOTÓ DE MOSTRA

La igualtat entre l'home y la dona ha de ser total, absoluta.

(Máxima feminista)

Donya Matilde acaba de llevarse. Son las set.

—¿Qué?— fa extranyat el seu marit, qu' está acostumat á no véurela sortir may del quarto avans de las nou ó las deu.—¿Que no 't trobas bé?

—Haig de sortir.

—¿Tan aviat?

—Vull anar á sentir aixó de 'n Rull. La del principal també hi va. Diu qu' es una cosa interessantíssima.

—¡Cóm!.. ¿Tú á l' Audiencia? ¿Tú, una dona de sa casa?

—Vés, no m' amohinis... A las deu comensa la vista y no puch perdre temps.

—¡Pero Matilde!..

—¡Pero rabes fregits! (Cri- dant á la minyona:)—¡Marieta!.. ¡Marieta!..

Als crits de la mamá, la quitxalla 's desperta. El nen gran demana que 'l vesteixin; la nena vol fer pipí; el petit plora...

—¡Calleu! No estich per vos- altres ara. Desseguida vindrá la Marieta...

—Sí, fillets; la mamá avuy está enfeynada... No la destor- béu... Ha d' anar á sentir aixó de 'n Rull...—

Donya Matilde no contesta. Nerviosa, frenética, prenent y deixant deu vegadas una ma- teixa prenda de roba, un llas, una cinta, segueix vestintse,

IQUINA VIDA!

—Avuy als Toros á veure al *Cetrilleras chico*; demá á l' Audiencia á contemplar en Rull; després á las Reparadoras á sentir el sermó del pare Florencio... ¡No 's pot sossegar un moment!...

GENT DE CASA

L' eminent actor catalá D. ISCLE SOLER, després d' haver sigut operat felisment en la clínica del Dr. Dolcet.

rentantse, arreglantse... y picant de peus.

—¡Mamá!— crida 'l nen gran.

—¡Mamá!— repeteix la nena.

—¡Mamá!— grinyola el petit...

—¡Marieta! ¡Fássils callar á n' aquests escandalosos!— brama donya Matilde, dirigint al relloj del tocador una mirada plena d' angustia.

El marit prova d' interrogarla:

—¿Que sabs á quin' hora s' acabarà aixó?

—¡¡¡A tres quarts de quinzell!—

Y agitada, furiosa, tombant cadiras y fent batre portas, agafa 'l mocador, el monedero y la capseta dels polvos y 's tira escalas avall.

¡Ha d' anar á sentir aixó de 'n Rull!

À las dugas, donya Matilde encare no es á casa.

—Marieta, ¿que no diném?

La criada 's mira al senyor una mica confosa.

—Si vol, sí que podém dinar, pero com que la senyora se 'n ha anat sense donarme instruccions... y además els petits m' han tingut tot el matí atrafegada...

—Ja entencl... Vol dir que tindré un dinar no massa conforme...

—No es culpa meva. Com que la senyora...

—Sí; la senyora ha hagut d' anar á sentir aixó de 'n Rull y la taula n' ha tocat las conseqüencias.

—Ha de compendre 'l senyor...

—Aném, porti la sopa.

Minuts avants d' acabar de dinar compareix donya Matilde.

—¡Ha sigut magnífich!

—¿Qué?

—Aixó de 'n Rull.

—Sí; pero entre tant, la casa sembla un corral, y en quant al dinar...

—Hi ha hagut interrogatoris verdaderament dramátichs.

—Y plats verdaderament detestables.

—El fiscal ha estat molt bé.

—Y la Marieta molt malament.

—¡Haguessis sentit aquella acusació privada!...

—¡Y haguessis tastat aquell peix fregit!

—Pero el gran personatge es en Rull, en Rull!...

El senyor, ben convenut de que las sevas lamentacions son completament inútils, calla y surt del menjador.

A las vuyt del vespre el senyor torna á casa. Donya Matilde está llegint un diari.

—Bona nit, noyal!

Donya Matilde no li contesta y maquinalment se posa á llegir en veu alta.

—«Rull ha replicado que...»

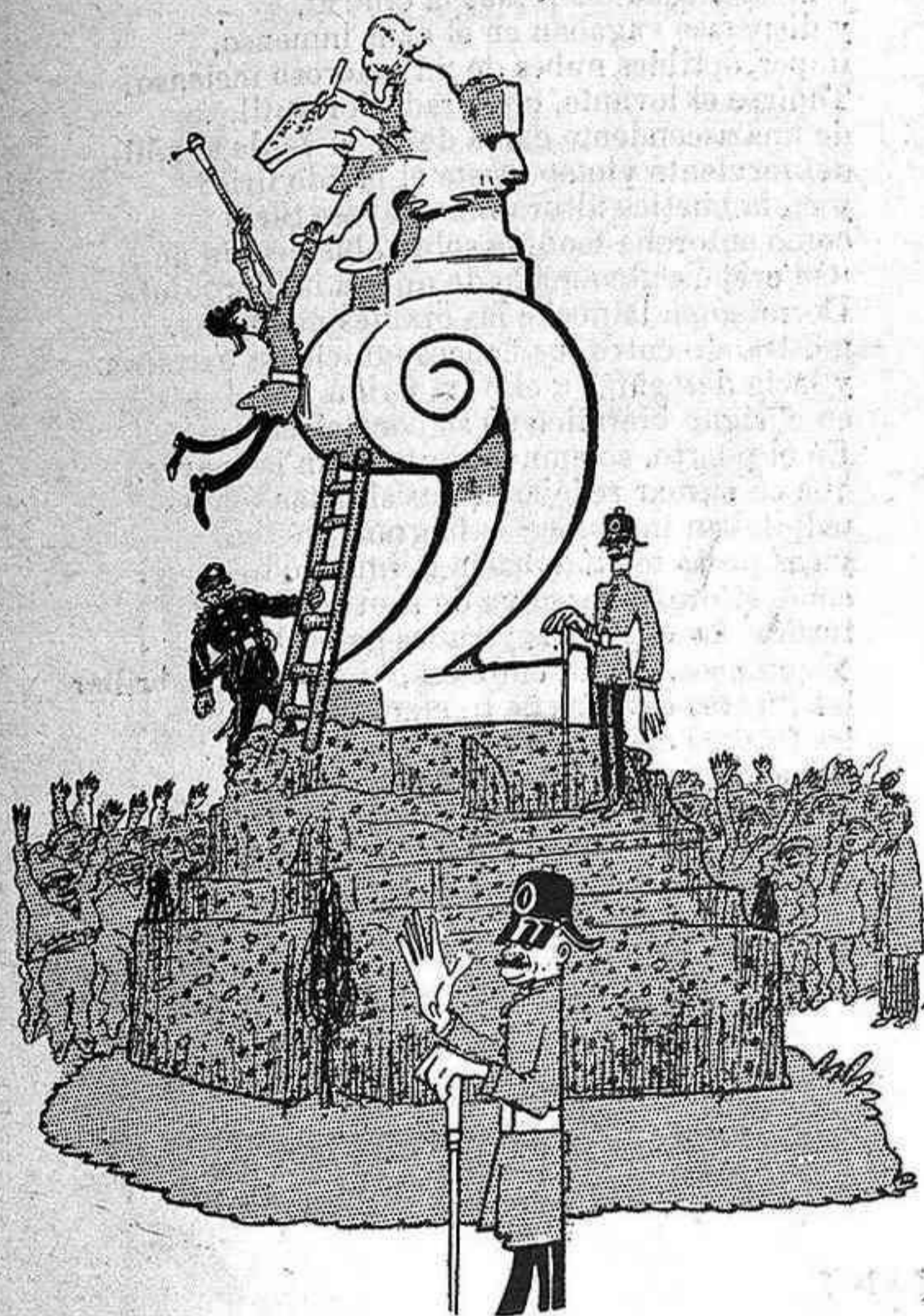
—¿Ahónt son els petits?

—«A estas observaciones, Rull ha contestado...»

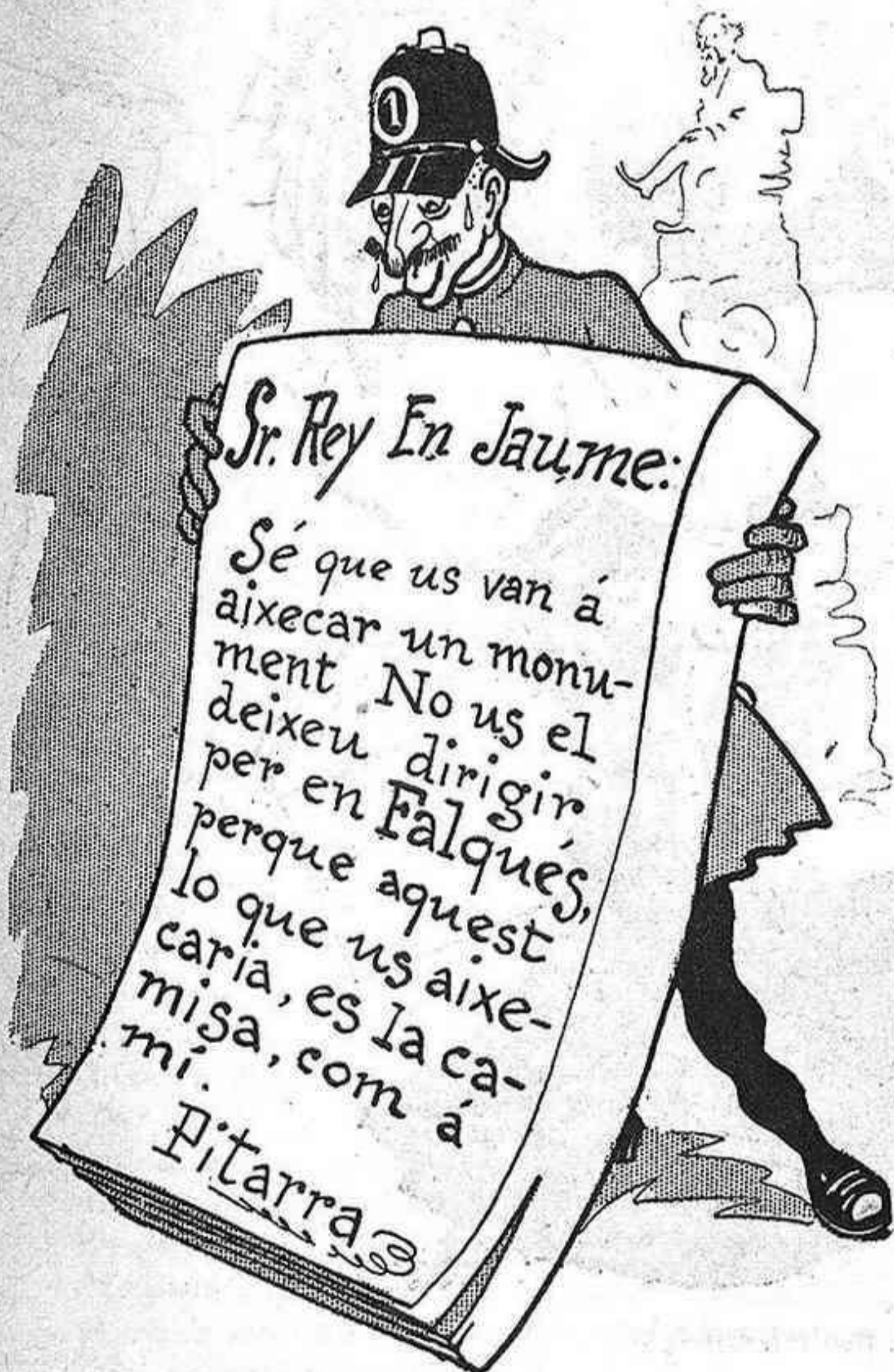
—Bueno; sopém, sopém...

—«Rull, sin desconcertarse, ha dicho...»—

UNA ESTATUA QUE S' ANIMA

—Señor Fredelico, ¿qué está usted escribiendo aquí, tan atareat?

Sr. Rey En Jaume:

Sé que us van a aixecar un monument. No us el deixeu dirigir per en Falqués, perquè aquest lo que us aixecaria, es la camisa, com a mi.

Pitarra

El marit arronsa filosòficament las espatllas; la senyora segueix llegint.

—«Rull afirma, Rull niega, Rull se indigna, Rull palidece, Rull...»

¿Qué hi diuen á tot aixó els nostres feministas, partidaris decidits de la intervenció de la dona en la vida pública?...

A. MARCH

COLOQUI

Companys, aquets dies, pera celebrar l'aniversari de la meva amistat amb un gran poeta, he obert de bell nou el seu darrer llibre. Parlo d'*El Canto Errante* d'en Rubén Darío.

Era una caseta deliciosa, apoiada en la montanyola de Bellver, vora Palma. El mar, l'imponderable badia, la ciutat on la Catedral era un gran relicario, les montanyes blau i or, am llum que sols elles tenen, am llum que dirieu sorgida de llurs flancs, se desplegaven al davant nostre. Jo imaginava aleshores un escenari adequat pera'l meu conte *La torre d'ivori*, que jo hauria volgut veure, am tota força de creació tràgica, esdevingut realitat; i desde aquella altura, sojorn d'un veritable *eburni*, jo transfigurava la visió de la meva Palma somnolenta i en feia una Ciutat de febra i treball, plena de dolors amagades que calia redimir, prenyada de problemes que demandaven l'ajuda excelsa dels superiors. Veia braços allargant-se fins a nosaltres, desde aquella visió crepuscular mallorquina ont hi havia sols un maridatge magnífic de cel i terra en noces de llum mutual; sentia clams d'auxili elevats al desig d'un Messies, on sols esclataven remoreig d'aire entre les arbredes, o crids de joia d'infants en els caminals del bosc, o ressons de piano en la dolçor del capvespre nítid, o campaneig de pacífics cloquers; aspirava bavors de remat humà, on sols arribaven perfums de jardins domèstics o aroma de pins en el pinar delitós de la vessana.

I el Poeta sortia a la terrada, amb els seus ulls entelats pel cansament d'una vida on l'afany de la sensació havia estat un suïcidi intern; sortia'l Poeta, i, davant la majestat del lloc i de l'hora altíssima, ell i jo conversàvem, conversàvem intermenablement... I hi havia pera mi un gust extrany en sentir les nostres dues ànimes barrejar-se en l'intimitat d'aquell *academos*, perquè jo sentia que la nostra conversa no podia finir mai; jo bevia en la diversitat mateixa dels nostres essers un atractiu més de diàlec; sentia que dins nosaltres prenia còs la representació de dos móns oposats, les dues corrents tradicionals de l'art i la poesia, aquelles dues muses del protagonista que jo donava a la meva *Torre d'ivori*, enamorada la primera de l'obra pura i verge en la reclusió de la cambra, amb una ausencia despreciativa del cenacle comunal de tots els homes, am l'indiferència d'un déu, i ferventa l'altra d'acció i de revolta pera obrar i crear, com la més alta i forta de les poesies, la suprema redempció i la suprema elevació o aristocratisació de tots els humans.

El meu gran i exquisit Rubén Darío (com obria'ls ulls, amb un gest d'esgarrifança, quan jo li parlava de la poesia no revelada encara, de la poesia oculta en l'obra predestinada d'aquelles multituds que cisel·larien en la terra la novella estatua, la nova Ate·nea, el novell Paladion, pastant el món com un fanc genesià!

Jo no us parlaré, en crític, del meu gloriós amic,

Per lo demés, els que coneixeu el mirololant pròlec de José Enrique Rodó, liminar de les *Prosas Profanas*, sabeu fins a quin punt és difícil parlar-ne ja am vera i original eloqüència; sabeu am quina justícia de consemblança ve a la memòria la lluminositat del pròlec de Gautier a Baudelaire.

Avui, tot passejant pels encontorns d'aquella casa ont ell visqué,

con el monte detrás y con el mar delante,

la meua memòria és plena d'ell. El caient de les seves estrofes, el perfil de les seves imatges, el vol dels seus pensaments, giravolten entorn del meu cap com abelles entorn del rusc. Com a cançonetes familiars, d'aquelles que un pren el matí, en sortint de casa, que ja no'l deixen en tot el dia i que un cantusseja encara a la nit tot condormint-se sobre'l coixí de les consultes am sí mateix, jo vaig ruminant avui la drolàticament perversa rima:

*La divina estaba desnuda;
mirra y nardo dieron su olor;
mi alma estaba extasiada y muda,
y en el sexo ardía una flor...*

La nit va arribant. I allà enfòra, dins la fosca incipient, l'abraç de Ciutat i Primavera s'esvaneix a la meua vista. I, teniu; demanant-vos perdó, vaig ara a dir-vos un fragment de l'inspiració que aquelles vesprades i la companyia d'aquell home varen portar-me. Deia... deia...

El aire se cernía con róseas transparencias;
del pinar emanaban perfumadas esencias;

en el vibrante fondo, de azul diafanidad,
luminosa tendía sus alas la ciudad,
y dispersas vagaban en el azur inmenso,
imperceptibles nubes de un amoroso incienso.
Teñíase el levante, con gradación sutil,
de una ascendente gama desde el verde al añil,
del ferviente violeta hasta el pálido lirio;
y en la mística altura inflamábase Sirio
como antorcha tendida sobre abismos sin fin...
¡Oh crepúsculo amado de un día mallorquín!
Dormían en la noche las orantes montañas,
mostrando entre sus flancos igniciones extrañas,
y lacia desceñía su cintura Orión
en el signo hierático de su constelación.
En el puerto, solemnes, destacaban las naves,
que en el mar reflejando sus siluetas suaves
palpitaban insomnes en la gran quietud,
y sus proas tendían hacia la infinitud,
como si presintiesen ya de las travesías
futuras las estrenuas y rudas gallardías...
Y entonces, oh, sí, entonces, vi en tus ojos brillar
las futuras estrofas de tu eterno cantar,
las futuras etapas de tu canción errante,
Odiseo montado sobre el fiel Rocinante,
Homérica que entona su guerrero peán
desde el alma Lutecia al monstruo Manatán
y va siguiendo, extático, la regia caravana
de un miraje de ensueño tras la visión lejana,
donde muestra el Anuncio su aurífico esplendor
y se enciende, *in excelsis*, la estrella de Melchor...

GABRIEL ALOMAR

PIROPEJANT

- ¿Sab, noya, que porta un pentinat molt terrorista?
—¡Y aral! ¿Per qué ho diu?
—Com que veig que li penjan tants rulls...

LA GUARDIA URBANA

El primer día.

Al cap d' un mes.

Avuy.

GLOSARI

La dança és tant vella com l'anar a peu.

De desde la dança guerrera a la dança macabra; de desde la dança religiosa a la machicha; de desde que l'home ja no era mico, però que encara ho era una mica, o ha ballat o l'han fet ballar.

Hem vist en el curs de l'Historia, i en el curs que no són histories, tota mena de balladors. Els selvatges ballant am plomes; els fakirs anant ballant am la vista fixa al llobrigo, fins que queien morts de cansament; les odaliskes davant del sultan; els cristians a dintre'l temple; els balladors de vals Boston, agafant tot just la parella no més am la punta del dit gros i arrossegant-la per la sala; el saravista d'embalat gronxant-se tota la nit en un reconet de catifa; però'ns faltava veure un nou ballador: i és el ballador polític.

Encara que'l cas sembli impossible, és veritat, i es pot comprovar. De desde que la nostra sardana, la bella dança montanyesa, s'ha tornat reivindicativa, dança nacional, dança de causa, tenim el ballador polític.

Cada vegada que hi ha un miting pera demanar les nostres coses i explicar les nostres queixes, en alguna vila de casa nostra, després que ja estan ben explicades, després del dinar solemniat; després dels brindis de l'arcalde, del jutge, del poeta local, del periodista de l'Eco, del president de la «Lligueta», del secretari de l'«Aplec» i del diputat solidari, se senten tacar uns Moixins amb una tenora que fa un bolo, i cap a ballar sardanes.

El diputat les presideix, parlant de política am l'arcalde, que té assegut a mà dreta, i de poesia amb el vicari, que té

assegut a la seva esquerra. Les senyores del partit fan rengle, i no ballen; les noies no gosen ballar perquè no saben prou de comptes; els joves no acaben de decidir-se perquè tenen por de descomptar-se, fins que, veient que la cosa va freda, avança'l ballador polític, am tot el flam de l'idea agafa les mans dels altres companys, i volta que voltaras com qui exerceix un sacerdoti.

El ballador polític abans no ballava. Tot lo més, i per compromís, ballava alguna americana, i encara havia de ser de casat: d'aquelles series, reposades, morals; d'aquelles que a la balladora li semblava passejar-se en un cotxe de quatre rodes. Però desde'l moment que ballar sardanes ja no fou ballar, sinó fer patria, l'home va apendre de comptes, i va agafar-se a la rodona, i vinga patriotejar.

El ballar, pera ell, és una protesta. No's diverteix gens, però protesta. No necessita balladora: la seva balladora és el terror; no necessita tenir-ne ganes: com menos ganes més compleix; no necessita ser solter: tot-hom hi entra ane la rodona. El ballar, pera ell, és com portar arma, com fer centinella, com votar; és el vot corporatiu puntejat; les Bases de Manresa llargues, o el programa del Tivoli curt. Són els Jocs Florals de la Dança, Els Segadors del Contrapunt, o són els Rigodons de Causa.

A n'el ballador polític el veureu serio, el veureu tiesso, el veureu solemniat. Cada pas que dona és un acte, cada tres passes tres actes, i cada sardana un programa. Ell no riu mai; allò és sagrat; ell no fa broma; ell dona exemple. Va amunt, va avall, torna anar amunt i torna anar avall altra volta; compta, pensa, compleix i sua; i quan el vespre se'n va a la llar am la camisa tota xopa, està content d'ell mateix: ha dut el seu gra d'arena pera fer el Casal de la Patria!

XARAU

MES COMENTARIS

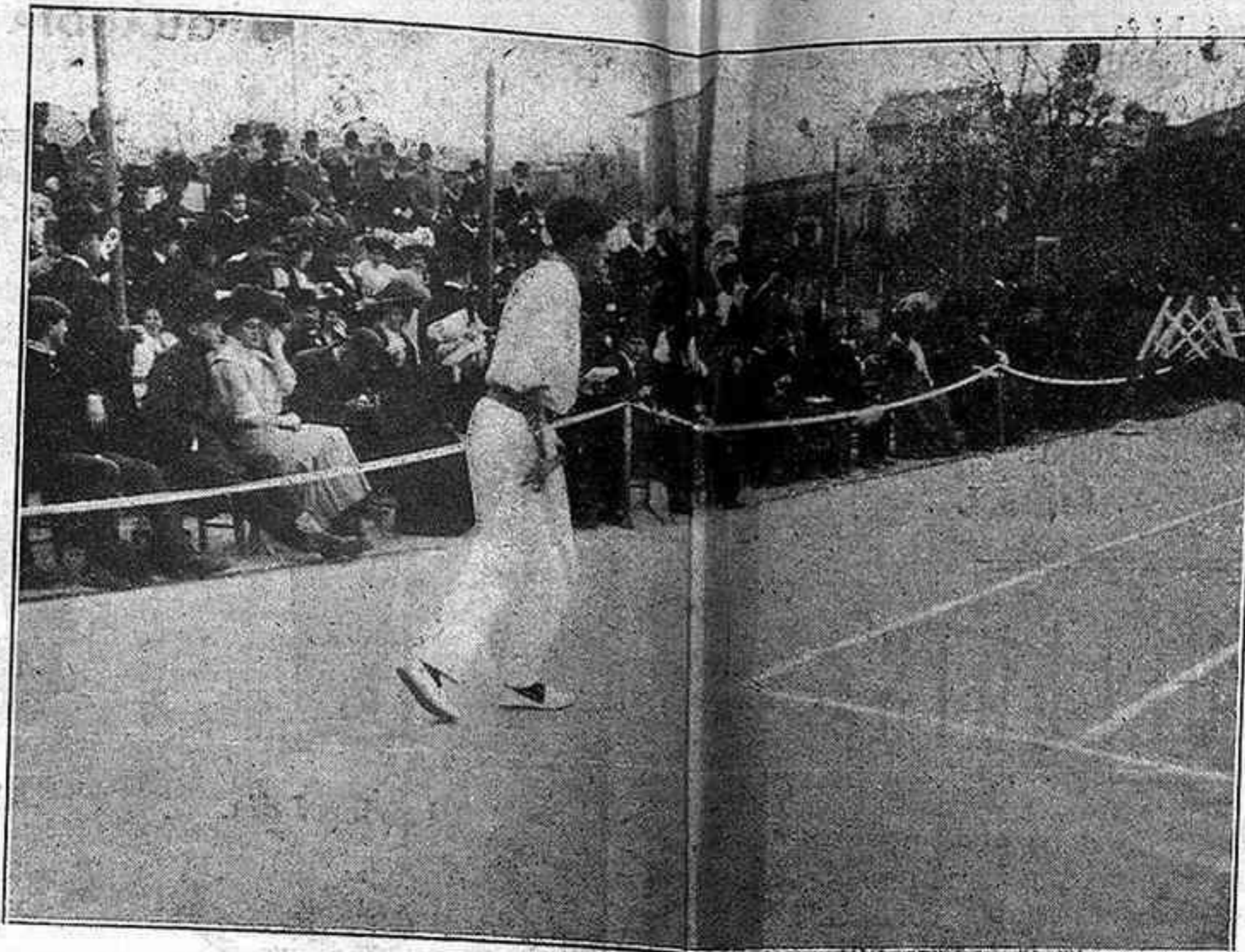

—De modo que tú no crees que detrás de Rull hay personas altas...

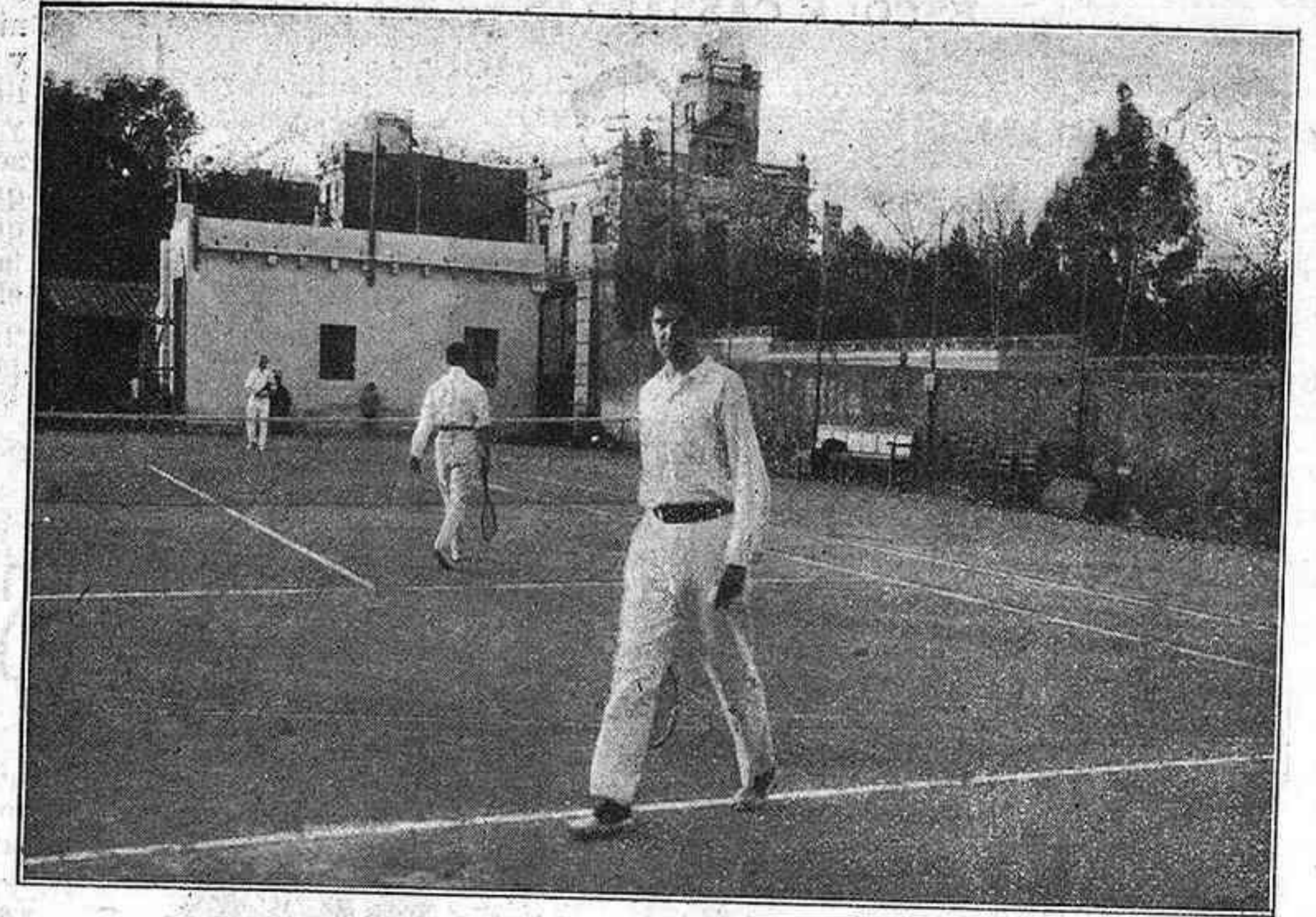
—Francamente, no! Yo al darrera seu no he visto sinó á Trilla, qu' es el más alto de tots.

La concurrència, dintre del clos.

Comensa el partit.

Sr. CAPARÀ, guanyador del primer premi.

TEATROS

PRINCIPAL

Jesus de Nazareth, ab l'alicent de las decoracions del malaguanyat Soler y Rovirosa, ha cridat bon número de espectadors.

La obra ha obtingut un èxit regular, degut principalment a la bona direcció; y si bé alguna de las parts no ha arribat a la talla de las corresponents al seu estreno fa alguns anys en el «Novetats», s'ha de fer justícia dihent que tots han ajudat a dur la creu de *Jesus* a la mida de las sevas forsas.

Pera 'l dimecres de la actual senmana estava anunciada la primera representació de un saynet original dels senyors Francisco Figueras Ribot y F. de Botés ab el títol de *Parada y Taberna*. A horas d'ara, donchs, ja sabem de qué's tracta, y en la impossibilitat de parlarne en aquest número ens reservém pera 'l que vé.

LICEO

El concert octau, darrer del abonament, va ser un continuat triomf pera 'l mestre Saint-Saens. El programa era compost exclusivament d'obras del eminent compositor y en sa confecció triada s'hi veyia una experta ma y un gust exquisit. Varias foren las novetats en ell inclosas, pero entre las pessas que més èxit varen obtindre cal senyalar la composició titulada: *Jeunesse d'Hercule* y l'originalíssim *Septuor de la trompette*. Lo mateix com a compositor que com a pianista va guanyarse 'l venerable Saint-Saens una llarga serie d'ovacions sinceras y espontánias.

El mestre Lamote, dirigint la massa orquestral, y el virtuós Granados acompanyant al festejat artista francés, varen ajudar perfectament al bon èxit del festival, que no s'esborrará fàcilment de la memoria dels bons aficionats a la excelsa música.

ROMEA

Unas quantas representacions del drama de 'n Pitarrá *Judas*, plat de peix pera certs paladars y pera especials temporadas que ha obtingut una interpretació ajustada per part de tots.

—Aquesta senmana, benefici de 'n Modest Santolaria ab un escullit programa.

—En ensaig, una obra en tres actes del nostre fecond Ignasi Iglesias, y que segons noticias s'anomena *En Joan dels Miracles*.

Bon tall de filet pera treure 'l regust de la peixada quaresmal.

TÍVOLI

Aquesta, segons cartells, es la darrera senmana d'òpera. Ultimament s'han donat ab èxit més que regular *La Tosca*, en la que s'hi ha fet aplaudir l'estudiós barítono Matías Pasqual; el famós *Lohengrin*, una de las interpretacions més ajustadas; *Gli Ugonotti*, etc.; havent tingut lloch dilluns passat el benefici del artista Sr. Molinas, ab *Ernani*.

Pera avuy, se venia anunciant el benefici 'del tenor' senyor Mulleras, quina funció's veurá segurament molt concorreguda donadas las simpatías del aplaudit cantant.

El día 18 del corrent debutará una nova companyia de sarsuela que dirigirán els aplaudits actors Antiveros y Fernández.

ELDORADO

Ab la aixerida obra *La modella* va despedirse la companyia italiana de Dora Baldanello que tants bons ratos ens ha proporcionat. En resum la campanya ha sigut mes beneficiosa per nosaltres que per ella, donchs el públich, trist es confessarho, no va respondre prou bé als esforços dels artistas que además de brindarnos un treball meritíssim procuravan donar novetats de valúia en las obras. Tocant als actors, guardarem sempre el bon recort de la Dora y de 'n Bratii; referent a obras estrenadas, els devém algun *capo-lavoro* que si no haguessin sigut ells encare desconexeríam.

La despedida fou carinyosa... y els aplausos semblavan volguelsi dir alló de rúbrica: *Buona fortuna, e a rivederci!*

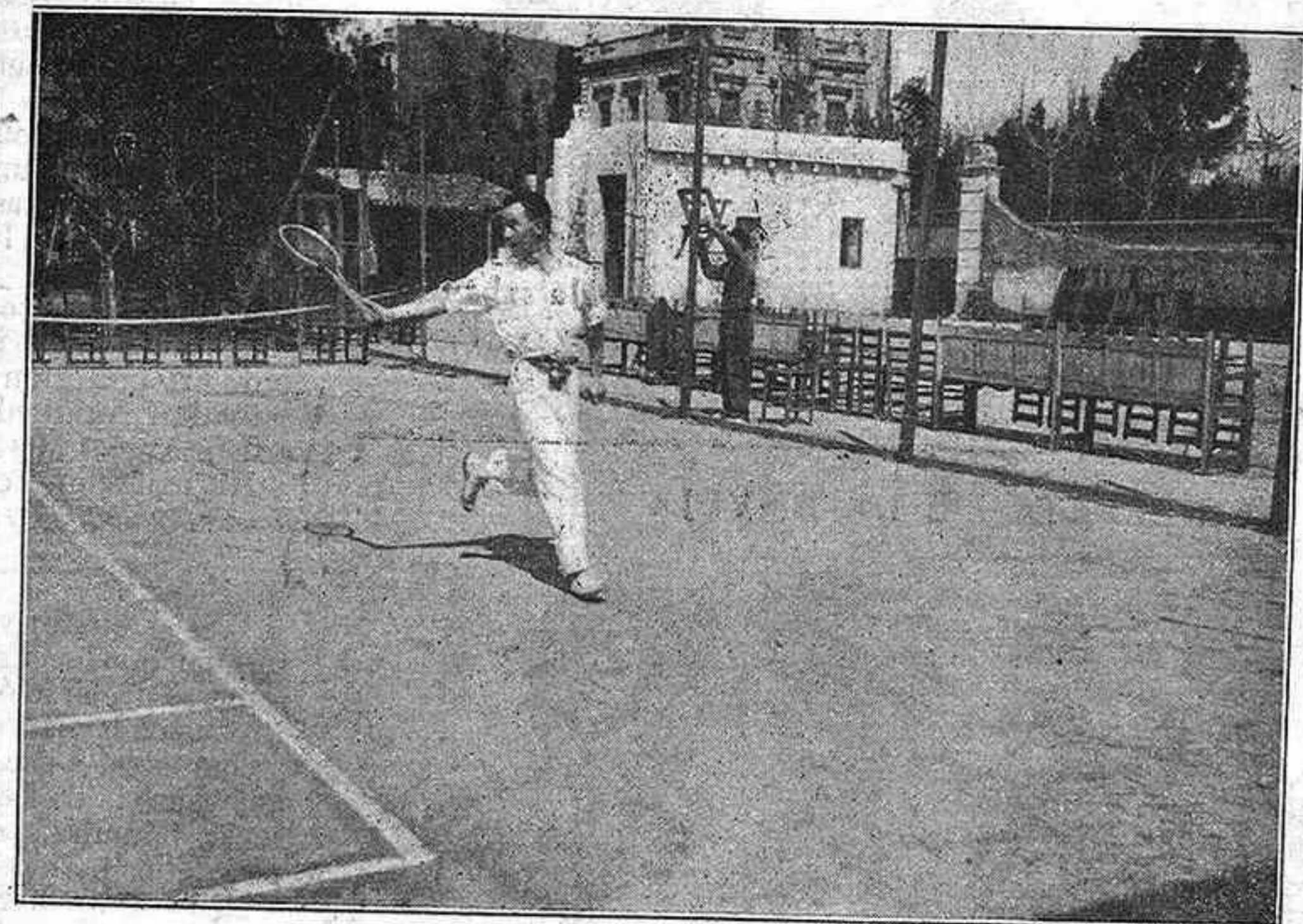
Seguidament, ha debutat una companyia de sarsuela y ópera espanyola, dirigida pel mestre Liñan. Nou únicas funcions. Repertori conegut: *Marina*, *Carceleras*, *Rigoletto*, *Barbero*, *Lucia*... Y ahir dijous devía anar la primera de *Guzmán el Bueno*.

Se 'n parlará ab més llargaria, si la cosa s'ho mereix.

L. L. L.

L'ALUMNE DESAPLICAT

El noy que va a estudi
y en lloch d'estudiar
está distret sempre
y en el cartipás,
quaderns y llibretas
y altres papers blanchs,
en compte de números

Sr. WITY, guanyador del premi segon.

L'APLECH DE LA SARDANA

Festa popular, celebrada el passat diumenge a la Villa-Juana, de Vallvidrera.

ESCOLA CASSANYAS

—¡Pobra de tú que te las miris més, aquestas figuras!... ¡Ja sabs qu' és aixó?

—Es... cultura, papá.

LA SERPETA DE LA ENVEJA

—¡Holal... Diu que 'l Governador y 'l duch de Bivona ja han declarat.

—¡Ay, sí!... ¡Qui fos procés Rull!... ¡Tant que 'ns convindria á nosaltres que 'ns fessin una declaració d' altural!...

ó lletras, hi fa
ninots y batallas
y no sab contar,
llegir ab prou feynas,
y las llissóns may,
aquest noy tan tonto
que 'l temps passa en vá,
quan ja sigui home,
lay, cóm plorarán
els seus ulls al veure
que, distret, badant,
per sa propia culpa
burro s' ha quedat!

A. RIBAS LL.

ESQUELLOTS

Interessant de debó es el número extraordinari que demá publicarà el nostre popular company *La Campana de Gracia*.

Va en gran part dedicat al Congrés Catalá de la Joventut Republicana que en breu ha de celebrar-se en aquesta ciutat, y entre altres grabats referents á aquesta assamblea, doná tots els retratos dels autors de las memorias qu' en ella han de discutir-se.

En el text, abundant y escullit, hi figuran las firmas més conegudas entre la democracia radical.

Y, finalment, acaba de donar importancia á dit número extraordinari una gran caricatura d' actualitat, original del celebrat artista Apeles Mestres.

Hi haurá que comprar demá *La Campana de Gracia*.

Tres ó quatre vegadas, y potser me quedo curt, he llegit las famosas declaracions del duch de Bivona en la vista del procés Rull y comparsa, y encare no he sapigut veure la trascendencia de las sevas paraulas, tan ponderadas per alguns periódichs.

¿Qué va dir, en resúm, l' ex-gobernador de Barcelona?.. Res.

Descontant las sevas calurosas protestas de monarquisme y prescindint d' una infinitat de detalls que malehida la falta que feyan pera desenredar l' assumpto, fresch está el Jurat si de la *llum* portada pel aristocrátich declarant ha de refiarse pera iluminar els recons obscurs del procés sotmés avuy al seu examen.

En bon' hora que s' agraheixi al duch, si es que ja fins l' extricte compliment del deber ha d' agrahirse, la petita ó gran molestia que s' ha pres al venir á declarar; pero, caballers, d' aixó á suposar que las sevas insignificants explicacions han d' aplanar el camí de la Justicia, hi ha una distancia inmensa que sóls l' adulació y el servilisme son capassos de posar en tela de judici.

De manera que ja podém dirho:

El senyor duch va sé aquí,
el senyor duch se 'n va anar

y... llastos. Tot va quedar igual que avans de vení.

Bellesas de l' administració municipal barcelonina. Com no deuenh vostés ignorar, l' Ajuntament va adquirir fa poch un automòvil destinat als cassos urgents del cos de bombers.

Donchs bé: diumenge, en un violent incendi que reduhí á cendras una fábrika de cadiras del carrer de l' Aurora, el flamant automòvil no va poguer prestar servey.

¿Saben per quín motiu? Perque l' encarregat del vehícul ifeya festa! Crech que, en vista d' aixó, será qüestió de demanar una cosa al Govern.

Que l' descans dominical se fassi també extensú als incendis.

Si 'ls *chauffeurs* l' observan el descans, ¿per qué no han d' observarlo també els fochs?...

Las declaraciones de 'n Tressols afirmant que darrera de 'n Rull hi ha personas de més altura han intrigat á molta gent.

Personas de més altura... ¿A quí 's deurá referir? ¿Si será als colomistas?

* * *

El mal es que, després de tan estupenda manifestació y á pesar de que en la sessió del dilluns el referit policia va arronsarse com un cuch, explicantnos que al dir lo que havia dit no havia tingut intenció de dir res, la gent s' ha donat á buscar *pistas*.

No sé per qué se 'm figura que 'ls que á tal feyna 's dedican están perdent miserablement el temps.

L' única *pista* que á Barcelona hi havia va desaparéixer temps há.

Me refereixo á la *pista* del Circo Equestre.

Don Lerroux ha fet interessants declaraciones, desde París.

La declaració més important ha consistit en afirmar que *Rull es solidario*.

Y després de llensar aquest pinyol, s' ha quedat tant fresch y descansat... esperant fondos dels obrers barcelonins.

No sabem si en Rull es ó no es solidari. Lo que no ignora ningú es que 'l famós confident seguía els mateixos procediments del ex-emperador.

Ab una diferencia capitalíssima:

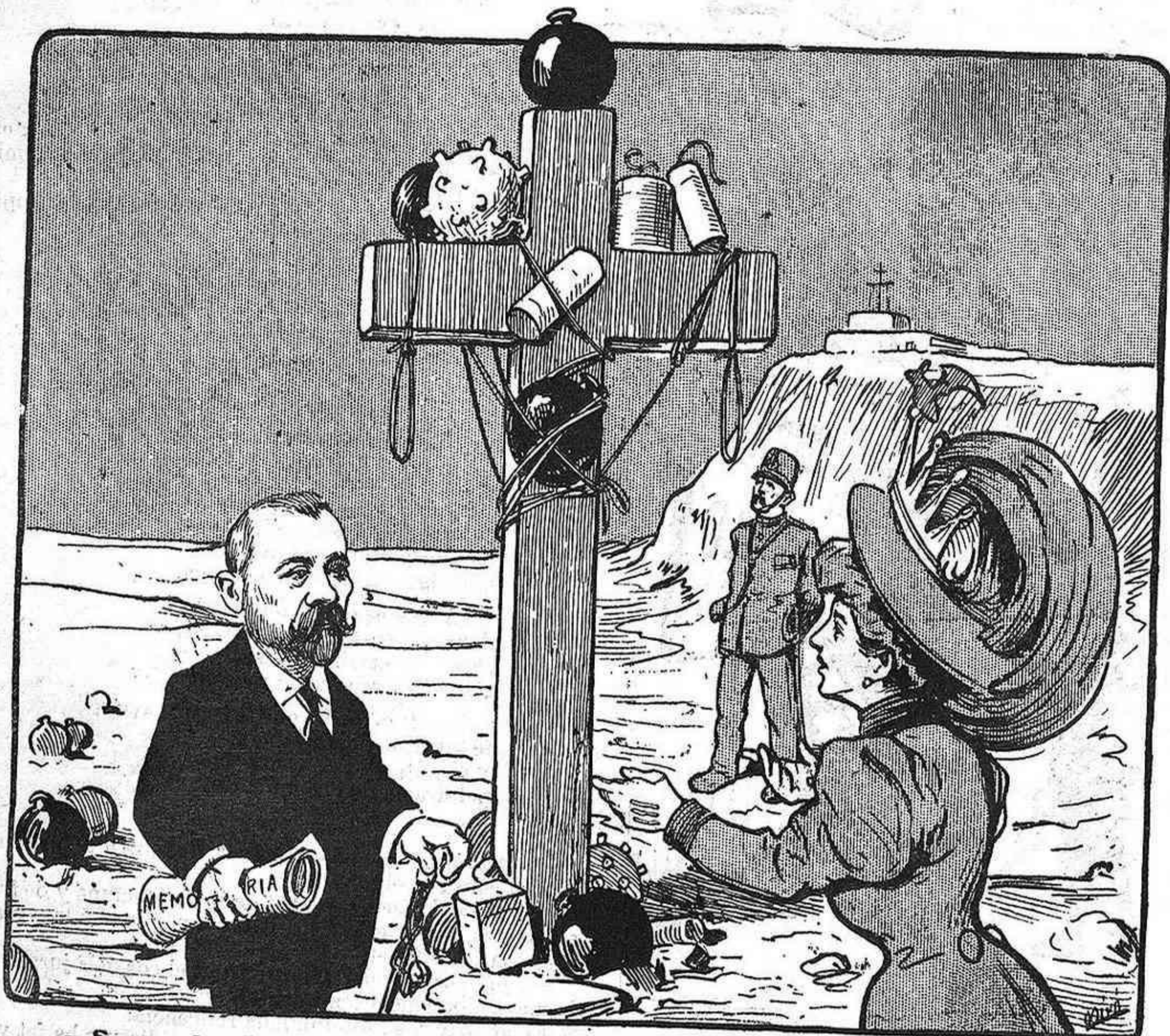
En Rull demanava diners avans d' explotar... (las bombas).

En Lerroux demana diners fins després d' haver explotat... (als obrers).

—Te-re-rí... L' Eminentíssim Cardenal Cassanyas prega, á tots els desocupats que assisteixin el diumenge al mitin que 's fará al Tívoli contra las escolas neutras, que afliuxin pera 'ls gastets un grapatet de pessetas... Per tal favor, guanyarán trenta días de indulgencia.

Dimars se 'n va anar de un punt com els onze lleóns del *Paralelo*, no 's fan amos de Barcelona.

CORPUS TRESSOLIS

—Senyor Antonet, ¿cóm quedém? ¿Quí es que ha de carregar ab aquesta vera-creu?
—No sé, no sé... 'M sembla que al últim me la carregaré jo... en forma de cessantía.

NOTAS CÓMICAS

- ¿No 's deixa pas las alforjas, Sr. Bivona?
 —No: si vareig venir sense...
 —Bé, sí, es clar... La veritat es que, per aquest viatge, no n necessitava.

- ¡Repara qué diu aquí, Papitul... Roberto il Diavolo...
 —Devía ser l' inventor d' aquest joch nou.

En el calor de una disputa ab l' empresari, el domador va amenassarlo ab pôsar las ferás en llibertat, produhint tot aixó en el públich un pánich indescriptible.

La veritat es que la salvatjada hauría fet en els vehins de Canprosa més sensació, si cab, que las declaracions del duch de Bivona. Els onze lleóns ens haurían caygut al damunt com onze bombas, causant, naturalment, més ó menos víctimas... segons la gana de las bestias.

Y[tots els Tartarins s' haurían llensat al carrer.
 En Tressols al davant.

Hem tingut el gust de saludar á D. Gonzalo Cantó, vingut á Barcelona ab motiu de l' estreno de la seva obra *El celoso extremeño*, hermosa adaptació de Cervantes, qu' es un nou éxit entre 'ls molts del Teatro Nou. Demócrata y llatí de cor, la seva ploma está neta de tota banalitat, de tota concupiscencia sicalíptica. La seva obra literaria á més d' ésser consistent, es feta á conciencia d' art. Els seus assumtos son honrats y 's desentrotllan llógicamente. Els seus versos son fácils, joganers y armoniosos. Y es qu' en Gonzalo Cantó sempre ha sigut poeta.

¿Vos imagineu qu' á horas d' ara 's passeja entre la gent de teatro, festejant á periodistas y empresarios, treballant l' éxit present y els futurs? Nó. Se 'n ha anat á montanya, al cor de Catalunya pera admirarla més profundament. Y es qu' en Cantó, es un home ab cor de nen que cantarà sempre ab l' ánima de las regións.

En Saint-Saens vá aná á senti
 la Banda Municipal;
 y va dí á n' en Sanllehy
 que 'ls músichs d' en Sadurní
 no ho filavan del tot mal.

No sabém si tot aixó
 fou sincera propaganda
 del mestre compositó,
 ó si la seva intenció
 va ser darnos per la banda.

La lluna de mars deu venir endarrerida.
 Aquests días passats ha fet un temps molt variable: en un mateix día: calor, vent, pluja, fret, sol, pedra, humitat seca y sequetat humida...

N' hi havia pera tots els gustos y pera totas las opinions condensadas en aquest diálech d' actualitat:

—¿Ahont vas ab capa?
 ¿Sabs qu' ets molt pau?
 ¿No veus el día,
 quín cel més blau?

—Tot lo que vulguis...
 ¡qué s' hi ha de fé!
 ¿El temps fa el ximple?
 Donchs jo també!]

Ni el *Jesús* del «Principal»
 ni aquell *Judas* del «Romeya»
 han despertat l' interés
 que algú, equivocad, se creya.

¿A qué es degut tot aixó?
 deuen pensá 'ls empresaris;
 ¿crisis d' ermilla, potser?
 ¿Que 'ls dramas son reaccionaris?

Res d' aixó. Es que 'l teatro, avuy,
 té qui li fá competencia;
 y el públich está tant sols
 pel drama de l' Audiencia.

En Miaróns, un abogad dolent, defensa á un criminal en una causa célebre.

Després del discurs, plagat de llochs comuns y de frases cursis, se dirigeix á un company que té á la vora y exclama tot satisfet:

—¿Qué vos sembla? ¿Hauré tocat el cor dels jurats, ab la meva eloqüencia sentimental?

El company, ab dissimulada reticencia:

—Oh, sí, sí... Creguéu que 'l vostre discurs ha fet verdadera compassió!... Haveu inspirat llástima de debó!

NOTAS DE CASA

Ab ocasió de la Festa major, la populosa ciutat de Tarrassa celebrarà un **Concurs d' Arts Industrials**, de quinas bases l' arcalde de dita població s' ha servit enviárnose'n un exemplar.

Dissapte, dia 4, va obrirse al establiment dels Srs. Esteva y C.^a, (Santa Ana, 6), una **Exposició de quadros** de don J. Roig y Soler.

L' Ateneo Arenyense prepara pel dia 10 del vinent Juliol un interessant **Certamen Literari**. Els premis oferts son onze y las composicions deuen enviarse avans del 16 de Juny al Secretari del Ateneo, D. Jacinto Arxer, Sant Francesch, 8, Arenys de Mar.

De la Fundació Horaciana d' Ensenyansa hem rebut una ben escrita fulla en la que aquesta simpática institució s' declara entusiasta partidaria del pressupost de Cultura del nostre Ajuntament.

—Ho diu lo adagi, Roldós:
Un parell sempre son dos;
 y va contestar l' Agnés:
 —No es pas cert, y ho puch probar.
Un parell se van casar,
 y avans del any ja eran tres.

UN GANXET

Un cert dia un home vell trobá á un jove capellá y tot seguit:—¿Cóm está, pare?—li va dir aquell tot allargantli la má.
 Un que aixó sentí:—¿Tafoy, va dir; vés si es cosa rara; no havia vist may encare, qu' en el món hi hagués un pare molt mes jove que 'l seu noy.

Abrassada ab un vellot trobá á sa mullé en Canut, y semblant ingràtit castigá á cops de garrot. Com ni bellugarse pot, no veyentla pel vehinat, un, per ella ha preguntat, y ha contestat el marit, que li feya guardá llit una gran debilitat.

UN SOCI QU' ES PERT DE VISTA

Un casat de fresch fa historia del seu matrimoni.
 —Vegi lo que son las cosas... El pare de la meva dona y el meu no 's podían sofrir, estavan renyidíssims y, no obstant varen consentir el nostre casament.

Un tranquil que l' escolta:

—Oh, es clar!... Ho varen fer pera venjarse mútuament.

A mitja nit, en Pau fa un bot, com si anés á caure del llit. La seva dona 'l toca y li pregunta:

—Qué 't passa, noy?

—Res, respón ell. Somniava que la teva mare m' esgarrapava.

Y girantse de costat, afegeix:

—No 'm diguis res, que potser agafaré altre cop el somni.

—Per qué?... Vaya unas ganas...

—Ja sé 'l que 'm faig, dona... Vull veure si li torro la esgarrapada.

Entre un senyor y un artista:

—Per qué no pinta paisatge, vosté?

—No 'l sento.

El senyor cridant més:

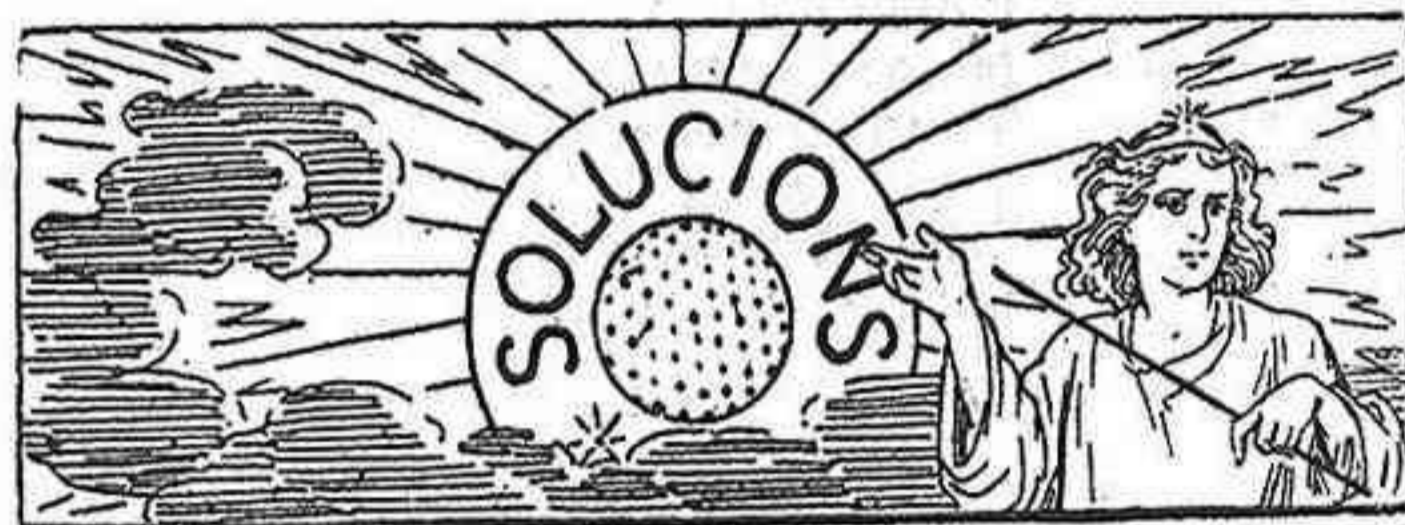
—Li pregunto: ¿per qué no fa faisatge!

—No soch pas sort, home; ja li he dit: Perque no 'l sento.

Entre marit y muller:

ELLA.—¿Sabs, noy, que ja no 'm recordo de quan ni cóm ens varem conéixer tú y jo?

ELL (*impertorbable*).—Sí, dona... Ara farà un any... en un dinar qu' eram tretze á taula.

A LO INSERTAT EN EL ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª ARADA I.—*Ma-ca-ri.*
- 2.ª ID. II.—*O-ve-lla.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Paulí—piula.*
- 4.ª ROMBO.—

	T	
	C O R	
	T O M A S	
	R A P	
	S	
- 5.ª ACENTÍGRAFO.—*Pinta—Pintá.*
- 6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Eufrosina.*
- 7.ª TERS DE SÍLABAS.—*Ricardo, carmetlo, Dolores.*
- 8.ª TARJETA.—*La Hostería del Laurel.*
- 9.ª CONVERSA.—*Paca, María.*
10. GEROGLÍFICH.—*Valencia y Palencia.*

CONCURS D' ENDEVINAIRES

En obsequi als aficionats á desxifrar trenca-caps, destiném la secció d' avuy á un concurs ab premis, baix las següents

BASES

- 1.ª Als cent primers endevinaires que envihin totas las solucions exactas d' aquest número á la Administració (Rambla del Mitj, 20), se 'ls regalará un exemplar de la obreta cómica *La Direcció del globo.*
- 2.ª Al entregar ditas solucions cada endevinaire rebrá

una contrasenya numerada pera que, cas de que las hagi endevinadas, pugui recullir oportunament el premi, que será tan prompte s' hagin publicat en LA ESQUELLA.

3.ª L'envío de las solucions caduca á la aparició del número pròximo, havent d' anar firmadas pel nom ó pseudónim del endevinaire.

Y ara, qui siga confrare que prengui la molestia de barrinar fins que la paciencia li digui prou.

XARADA

Estimada *Hu-quarta-tres*: Sabrás que la *primera-segona-tercera* de la *Primera-quarta-quinta* la te la *Segona-primera*, y la de la *Primera-quarta-quinta-tercera* la te la *Quinta-tercera*.

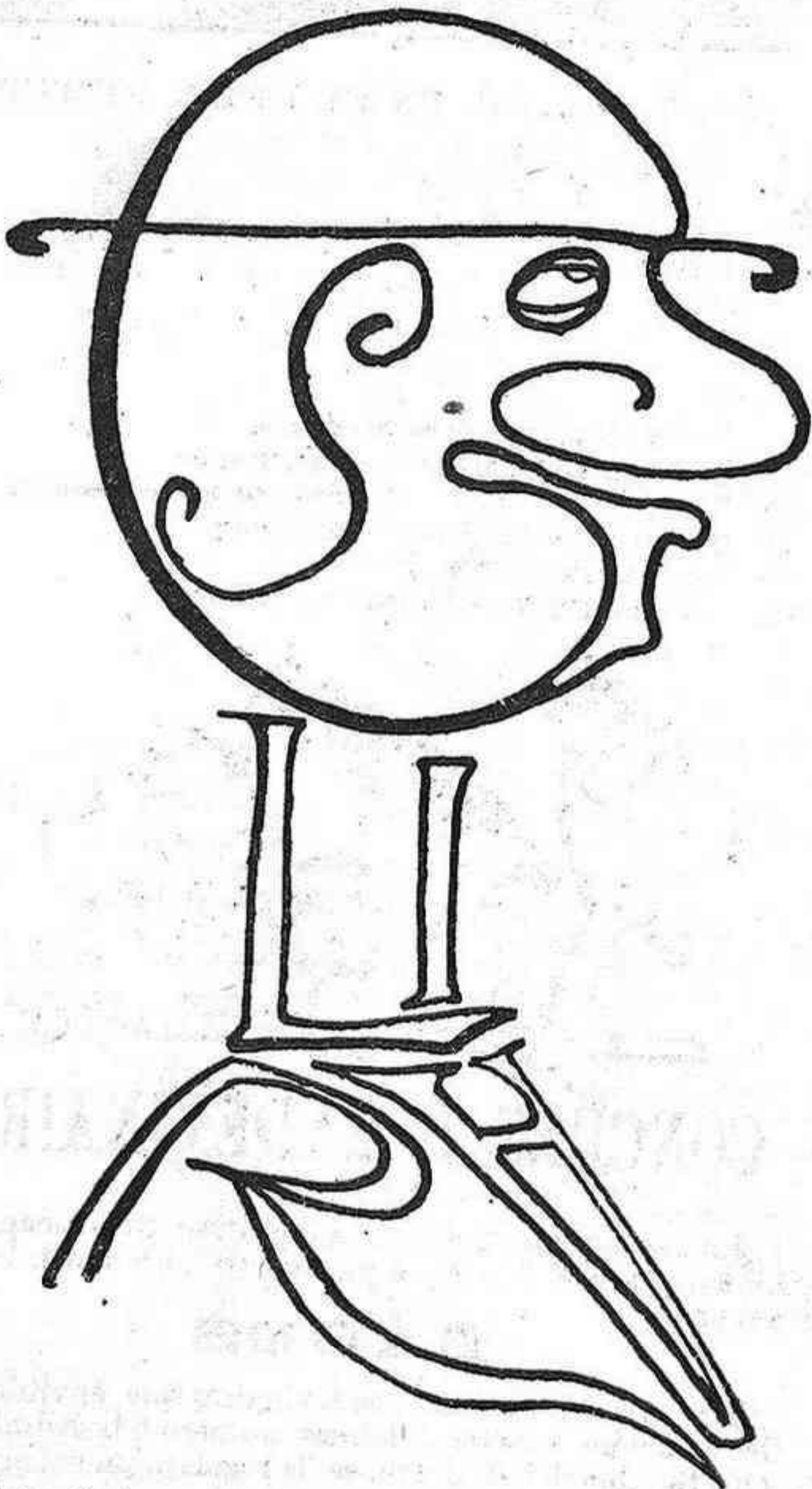
Devant de tot aixó, jo pregunto: *¿Segona-primera-tercera-quinta-segona* ab aixó de la *total*? Saluda á la teva *primera-primera* y disposa de la teva amiga

Dos-te-quarta-quinta.

ENDA VINALLA

Jo per molt serveixo,
soch universal;
tan me gasta 'l sorge
com el general.
Soch diner, soch premi,
disgust, distracció,
l' obra bona ajudó,
també faig traició.
Trasmeto noticias
y, per acabar,
fins faig una feyna
que no puch citar.

CARA

Ab las lletres que componen aquesta cara, formar el nom de una flor, ó d' una comedia.

MUDANSA

A una *tot* que al Parch hi havia
que sobre una *tot* dormia
un xicot li va tirar
la *tot* d' un arbre y, es clar,
l' animal va despertar-se
y *tot* estona va estarse
parada. Aviat una dona
li tirá un tros de *tot* bona
que com qu' era d' aliment
per la *tot* li entrá al moment.

GEROGLIFICH

Combinar ab las lletres que están á la vista junt ab las que corresponen á las notas musicals, el nom de la ópera que toca aquest pianista.

FIGURA NUMÉRICA

1 9 3 ²	.-Polvo.
3 4 1 9	.-Nom de dona.
9 1 3 9	.-Instrument musical.
3 7 8 9	.-En els toros.
1 9 3 2 2 7 9	.-Carrera eclesiástica.
8 9 1 6 7	.-Partidari d' un partit.
3 9 6 6 9	.-Els caballs ne menjan.
3 2 1 4	.-País estranger.
3 2 4	.-Part del cos.
3 7	.-Arbre.
1 2 3 4 5 6 7 8 9	.-Son molts que la volen.
6 6 7 5 1 2 1 7 9	.-Establiment.
8 9 1 1 2 1 9	.-Molts homes ne tenen.
9 5 1 2 1 9	.-Poble catalá.
9 4 1 2 6 7	.-Nom d' home.
8 2 1 2 1	.-Ofici.
8 9 3 9	.-Prenda d' hivern.
8 4 3	.-En las casas de pagés.
3 9	.-Aliment.
8 4 6 6 2 1 9	.-Pera menjar.
3 2	.-Fruyta.
3 9	.-Els forners n' usan.
3 9	.-En la familia.
3 7	.-Objecte per fumar.
8 9	.-Part de la persona.
5 9 1 5	2 1 7 9.- Establiment.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mítj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

DEMÀ DISSAPTE, DIA 11

La Campana de Gracia

publicará un número

EXTRAORDINARI

dedicat en sa major part al próxim

CONGRÉS

DE

JOVENTUTS REPUBLICANAS

Espléndida ilustració d' actualitat

FOTOGRAFÍAS, DIBUIXOS Y CARICATURAS

ORIGINALS DE NOSTRES HABITUALS ARTISTAS

Y

UNA GRAN LÁMINA DE PALPITANT ASSUMPTO

deguda al distingit colaborador de LA CAMPANA DE GRACIA

APELES MESTRES

En el text hi figurarán las firmas de costum y un article exprofés del diputat per Barcelona

EMILI JUNOY

Vuyt planas de gran tamany, impresas á dugas tintas

Preu del número extraordinari: **10** céntims

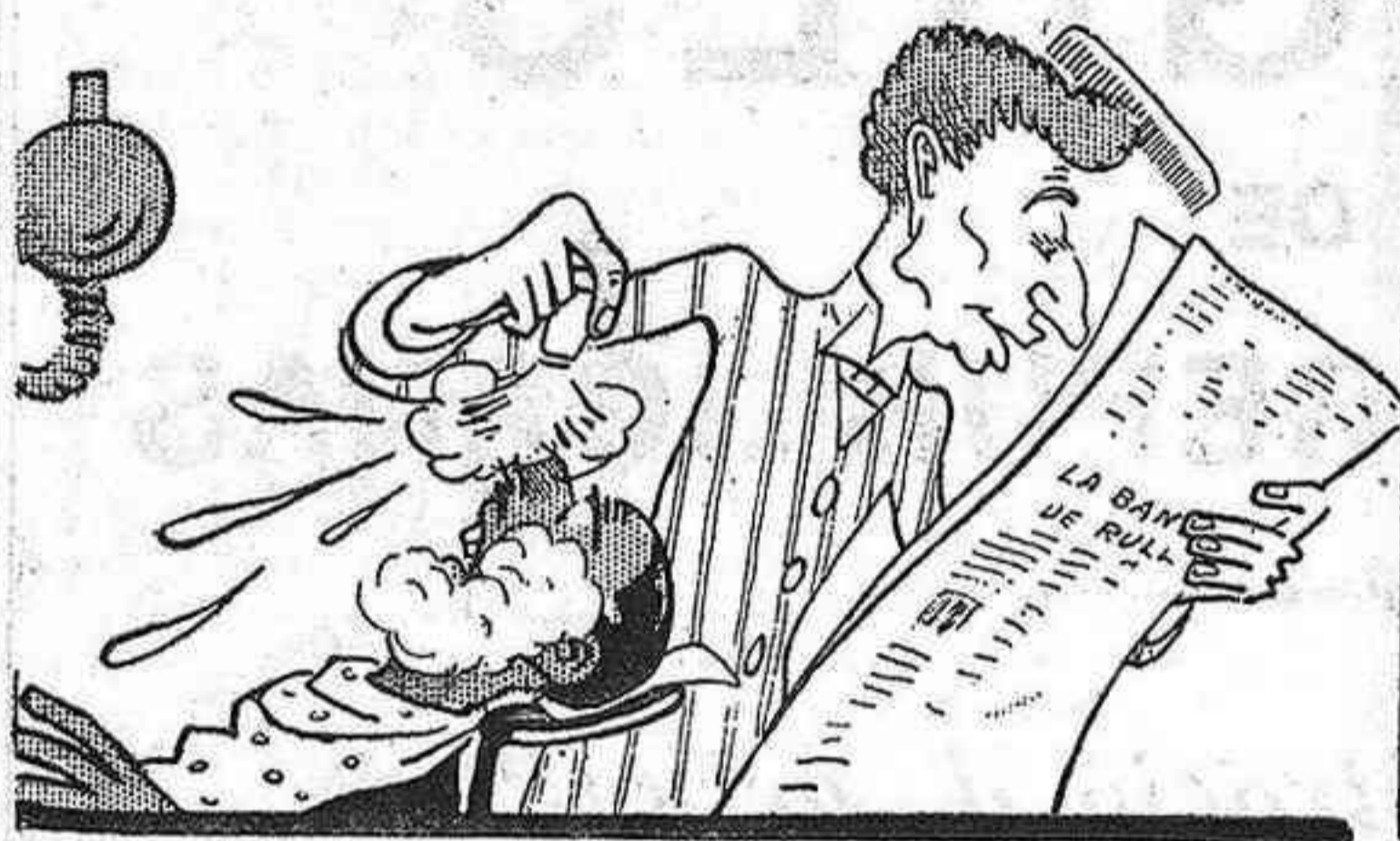
LA MANÍA REYNANÍ

—¡Vooy!... Acabém primer aixó de 'n Rull.

—Veyám qué ha dit avuy en Rull.

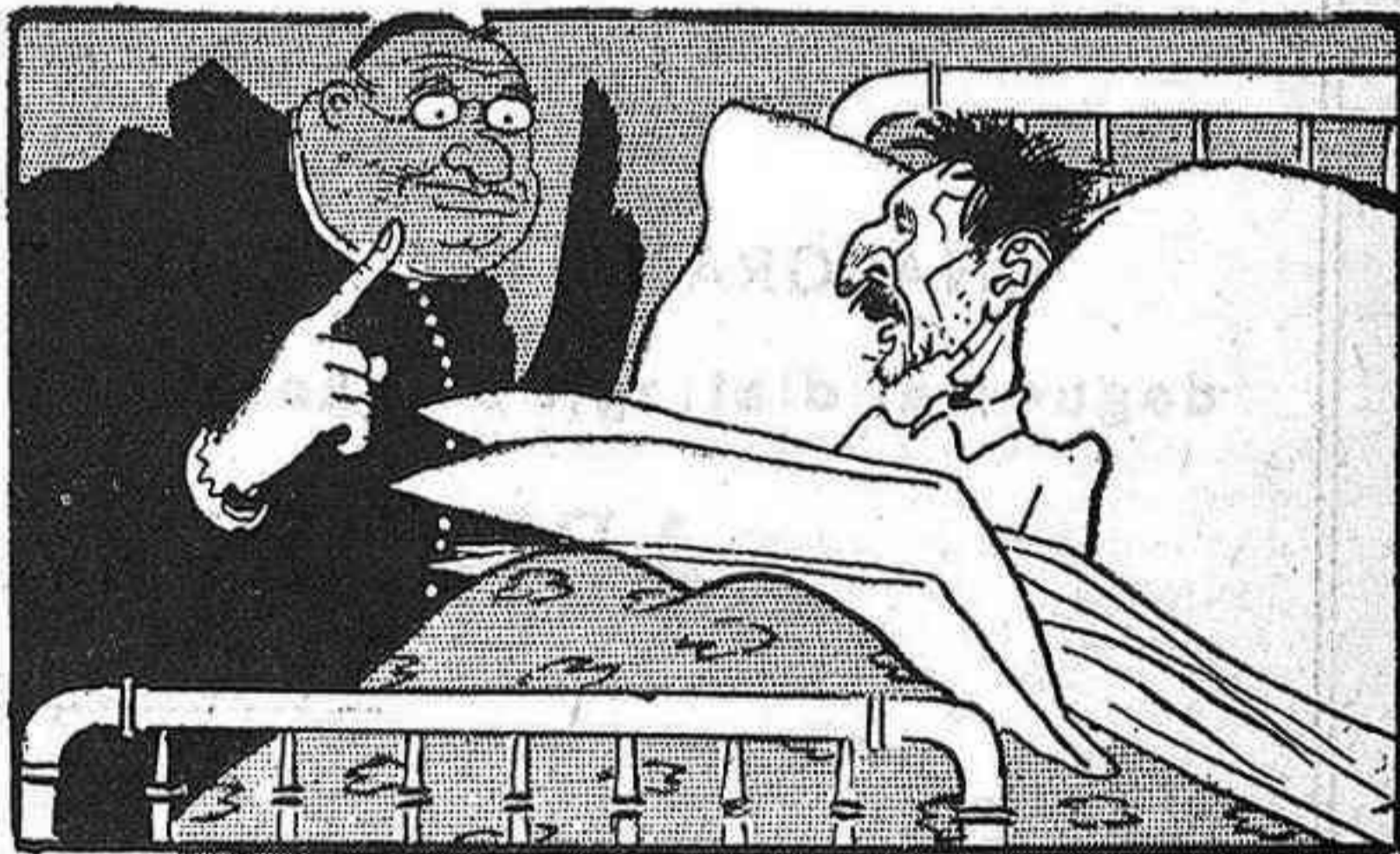
—¡Es tremendo aquest Rull!...

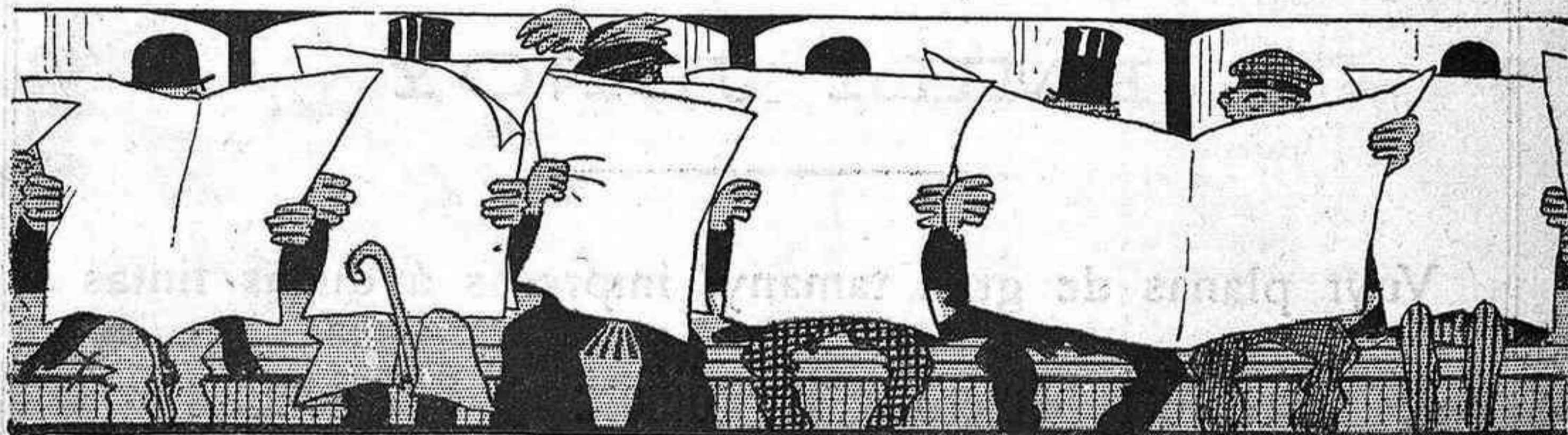
—¡Oremus!... Y seguim ab en Rull.

—Esperis, senyora... Vull veure si en Rull...

—Deixis de confessions... ¿Qué se sab de 'n Rull?

¡Rull... Rull... Rull... Rull... Rull... Rull... Rull... Rull... Rull...!